

Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній»

Відкрили для огляду Іллінську церкву

Іллінська церква – один з 5-ти храмів Чернігова домонгольського періоду. Більше їх нема ніде. Входить до комплексу Заповідника. Знаходиться на Болдиних горах, над Атонієвими печерами. Є частиною ансамблю Троїцько-Іллінського монастиря. Споруджена наприкінці XI століття. Сучасний вигляд церкви – результат перебудов XVII – XVIII століть.

Перед цим церква кілька років була закрита для огляду. З нагоди Міжнародного дня пам'яток та визначних місць ми відкрили для відвідування цю унікальну національну пам'ятку XI – XII ст, єдиний храм безстовпного типу доби України-Руси, що зберігся до сьогодення.

Науковці заповідника створили експозицію, де представлені унікальні музейні предмети, які розповідають про історію пам'ятки: плінфа XII ст., фрагменти тиньку із залишками фрескового розпису, давньоруські керамічні полив'яні плитки для підлоги, колекція пічних кахель інше.

Єпископ Чернігівський і Ніжинський Православної церкви України Антоній здій-

снив чин освячення іконостасу церкви після завершення консерваційно-реставраційних робіт. Унікальний різьблений іконостас, встановлений в храмі в 1774 році, має сім ярусів, висота – 12 метрів.

Єпископ Антоній сказав на урочистостях: «Сьогодні ми здійснимо чин оновлення іконостасу, попросимо господа заступництва над містом і країною в цей час війни і сподіваємося, що господь відгукнеться на наші прохання».

Ось що зазначила науковця Заповідника Тетяна Миколайко: «Нажаль, первинна позолота не збереглася. Унікальність іконостасу в його складній зигзагоподібній конструкції. Храм невеликий, треба було вмістити 45 ікон, збереглася 31 і треба було помістити 3 воріт. Царські ворота – найкраще збережені».

Відкриття церкви присвятили також і старту екскурсійного сезону. Говорить Наталія Реброва, директорка НЗ «Чернігів стародавній»: «Хотілося, щоб війна не стерла це поняття. Чому важливий екскурсійний сезон? Щоб люди розуміли історію держави, розуміли через ці унікальні пам'ятки. Чому важливий сезон? Це кошти для розвитку. І наприклад, те, що ви бачили, ті перетворення в церкві – це кошти, які заробили, приймаючи відвідувачів. Ми відкрили церкву і думаємо, як відвідувачам пройти до печер з Іллінської церкви».

Заповідник нині також бере участь у новому проєкті «Шлях Антонія», в якому поєднані Київ, Чернігів, Любеч та Афон. Паломницьким туром вже скористалися сотні екскурсантів.

Від сьогодні пам'ятка відкрита щодня, з 10:00 до 18:00.

Захист пам'яток

Завдяки допомозі Німецько-Українського товариства у справах економіки та науки ми змогли встановити системи пожежного захисту на чотирьох унікальних пам'ятках національного значення Чернігова: Колегіум XVII – XVIII ст., Троїцький собор XVII ст., Успенський собор XII – XVII ст. та Північно-східні келії Троїцько-Іллінського монастиря XVII – XVIII ст.

Щиро дякуємо нашим партнерам, зокрема президенту Німецько-Українського товариства у справах економіки та науки (Lukas Augustin), великому другу України Штефану Домпке, берегині української спадщини Ірині Нікіфоровій. Окрема наша вдячність Благодійному фонду «Спадок Гетьманщини» за сприяння у реалізації проєкту!

Чернігів, Україна – Швеція

Інна Непотенко, заступник з наукової роботи Заповідника, мала честь представляти Чернігів у Стокгольмі. Участь у проєкті «Open Glam» (галереї, бібліотеки, архіви та музеї) передбачає відкриття та залучення української спадщини до платформ Вікімедіа, який реалізовувався Вікімедіа Швеція у співпраці з Вікімедіа Україна, за підтримки Швецького Інституту та у партнерстві з Державним архівом Швеції. Це особливо важливо сьогодні задля збереження нашої культурної спадщини та демонстрації світові правдивої української історії через наші пам'ятки.

Особливу подяку за участь висловлюємо генеральному директору Національного музею історії України у Другій Світовій війні Юрію Савчуку, заступнику з наукової роботи Дмитру Гайнетдінову, за можливість проведення зустрічей – генеральному директору Національних шведських музеїв військової історії Хелен Ронлунд та генеральному директору Державного архіву Швеції Карін Астром.

Сторінками старих газет

Життя Чернігівщини 100 років тому

Представляємо хроніку подій на Чернігівщині за травень 1925 року на шпальтах газети «Красное знамя». Вона позначена як «Ежедневная рабоче-крестьянская газета Черниговщины». Публікації йшли двома мовами.

1925 рік

1 травня

«Чем на мост нам итти – поищем лучше броду»

Ничко Г.

Так прходится делать гражданам, подходя к мосту возле городской водоканчки, связывающему Чернигов с его окраиной – Задриповкой. Ремонт моста прекращен больше года назад и ходить по мосту невозможно.

Навоз, который предохранял лежащую на мосту главную трубу водоканчки, растаскивается жителями для огородов. Полуразвалившийся трубный ящик и непрочно прибитые доски могут быть также унесены. Не пора ли достроить мост и вообще привести его в порядок?

7 травня

Приглашение врачей для медучастков В виду недостатка врачей медучастков Черниговского округа президиум окрисполкома поручил окринспектуре здравоохранения провести работу по укомплектованию этих участков медперсоналом путем вызова врачей из других городов.

Врачам, желающим работать в медучастках округа, инспектура здравоохранения должна предоставить средства на переезд их к месту службы.

13 травня

Оживает завод-великан Цигер, рабкор.

Корюковский сахарный завод.

Начался ремонт нашего рафинадного завода, работает механическая мастерская. Все рабочие из кожи лезут, чтобы лучше и быстрее провести ремонт. Строят казармы для рабочих на время производства. Ремонтируются заводские квартиры, в заводском дворе делаются тротуары, заборы, строится баня и т. д.

Со станции Корюковка до завода проводится ширококолейная железная дорога. Кроме 300 рабочих, на ремонте занято много селян по разному отрядным работам. Так в дружной смычке рабочие и селяне восстанавливают завод.

Ведется профессиональная работа, недавно переизбран завком. Его задача – усилить культуру среди постоянных и сезонных рабочих.

14 травня

Книжкова виставка

Вітер Т., зав. Сельбуд.

Село Вересоч на Ніжинщині.

Книжкова виставка, що відбулася в нашому Селянському будинку, зробила гарне враження – селянство побачило, що його не забувають, що хочуть збагатити його культуру. Виставка була влаштована уповноваженим Чернігівської контори видавництва НКЮ.

Виставка – один з найкращих засобів поширення книжки на селі, правда, виставки поки що не можуть давати великих матеріальних наслідків через брак грошей у селянства.

Найбільше цікавлять селян книжки сільськогосподарські, дитячі, політичні та п'єси для театру.

Будемо чекати, що справа поширення книжки на селі не зупиниться і до нас ще раз завітає виставка.

16 травня

Оздоровительная детская кампания

На берегу Десны, возле пляжа, губернской комиссией помощи детям открывается столовая для довольствия 75 детей, которые будут выделены специально отборочной комиссией по проведению детской оздоровительной кампании.

Обеды для этих детей будут отпускаться бесплатно, причем средства на это будут черпать комиссией из доходов ресторана на пляже.

17 травня

Кинопередвижка на село

Несколько дней тому назад губернским делом общества авиации был выслан передвижной кинематограф в село Андреевку Черниговского округа. Демонстрирование картин вызвало у селян большой интерес. Были показаны картины по авиации и добродушным.

В ближайшие дни кинопередвижка направляется в другие села Черниговского округа, а затем будет переброшена в другие округа.

19 травня

Благоустройство скверов и садов

По плану благоустройства города намечено провести в мае месяце работы по благоустройству скверов. Будут приведены в порядок дорожки на городском сквере и устроены там

водоотводы. Намечено также устроить ограду с правой стороны Марьиной рощи на протяжении от Красного моста до быв. здания пожарного депо (в начале Советской улицы). На Валу будет сделано около 20 новых скамей.

22 травня

Авиамузей в Нежине

В Нежине окружное отделение общества авиации открывает в ближайшие дни при партийно-рабочем клубе авиамузей, где будет сосредоточено много ценных экспонатов по авиации.

27 травня

Школа плавания

Обществом спасания на водах в ближайшие дни открывается школа плавания. Обучаться в школе могут исключительно члены общества за минимальную месячную плату. Инструкторами по обучению плаванию приглашены специалисты водного спорта. Школа будет иметь 3 группы – мужскую, женскую и детскую.

Запись в школу плавания уже открыта на спасательной станции.

30 травня

Треба будувати станцію в іншому місці Чаєнко П.

Село Вертіївка на Ніжинщині.

Нова залізниця Чернігів-Ніжин має пройти через околицю нашого села, перерізуючи бувшу землю поміщика Терещенка. Ще до революції станцію призначено було будувати на шляху на В. Кошелівку. Цей шлях надзвичайно брудний, багноватий, восени та повесні не можна по ньому їздити. Погано буде їздити до станції околишнім селам, немало буде клопоту й вертіївцям з худобою, яку придеться на пашу перегоняти поза станцією.

Взагалі наша громада незадоволена була місцем для станції й клопоталася, аби її збудувати по шляху Дремайлівка – Чернігів. Але поміщику зручно було мати станцію поблизу його маєтка, через що клопотання й було «гласом вопиющего в пустыні».

Так було до революції. Є повідомлення, що восени залізницю буде закінчено. Почувши про це, вертіївці надумалися знову клопотати про перенесення станції.

Треба взяти на увагу це бажання громади.

Підготувала головний спеціаліст відділу використання інформації документів Державного архіву Чернігівської області Алла Гриненко.

Календар травня

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видала щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2025 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відповідальний за випуск Ю. Соболев. Друкуємо частину календаря на травень.

Травень

1 – У 1885 р. утворено Чернігівське повітове сільськогосподарське товариство, секретарем якого було обрано земського діяча В. Є. Варзара.

В селі Нові Петрівці Вишгородського району Київщини народився Григорій Васильович Самоїленко (1935), доктор філологічних наук, професор НДУ імені М. В. Гоголя, Заслужений діяч науки і техніки України, автор книг про літературні процеси на Чернігівщині, лауреат премій імені М. Коцюбинського, Г. Вороного, М. Гоголя, почесний громадянин м. Ніжина. Помер 02. 02. 2025 р.

Народився Ігор Юлійович Коцюбинський (1965), директор Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника М. М. Коцюбинського (2000 – 2023), лауреат ряду літературних премій. Правнук М. М. Коцюбинського.

1985 року засновано Чернігівський обласний молодіжний театр.

3 – В Прилуках народився Микола Федорович Яковченко (1900 – 1974), актор театру і кіно, Народний артист України. У Прилуках на Театральній площі споруджено пам'ятник артисту.

9 – В с. Рівчак-Степанівка Носівського (нині Ніжинського) р-ну народився Степан Пилипович Постернак (1885 – 1938), бібліотекознавець, історик, філолог, педагог, організатор бібліотечної справи в Україні, перший директор Всенародної бібліотеки України при ВУАН (нині Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського). Репресований за участь у нібито «антирадянських терористичних організаціях», у 1938 р. страчений. Реабілітований у 1989 р.

10 – Народився Степан Антонович Гапеев (1890 – 1950), чернігівський історик-краєзнавець, перший завідувач Новгород-Сіверського музею і державного історико-культурного заповідника. Репресований. Помер у місцях ув'язнення.

11 – У 1960 р. в Чернігові засновано загальнотехнічний факультет Київського політехнічного інституту. За п'ять років на базі факультету утворено філію Київського політехнічного інституту. Нині – Національний університет «Чернігівська політехніка».

15 – Народився Олексій Григорович Брик (1935 – 2024), прозаїк, педагог, член Національної спілки письменників України, лауреат премій імені М. Коцюбинського та Л. Глібова.

18 – Народилася Любов Василівна Феофілова (1940) – відома бібліотечна діячка області, заступниця директора з наукової роботи Чернігівської ОУНБ імені Софії та Олександра Русових (1987 – 2007). Досліджувала історію бібліотек Чернігівської губернії XIX ст.

19 – Народилася Раїса Борисівна Воробей (1965), директорка Державного архіву Чернігівської області. Кандидат наук з державного управління. Посол доброї волі штату Теннессі (США). Почесна громадянка міст Чаттануга та Джаспер (США). Нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

20 – Народився Іван Павловський (1890 – 1938?), митрополит Чернігівський (1921 – 1926), організатор українських парафій на Чернігівщині. У 1936 році заарештований і вивезений до Казахстану, де й загинув.

25 – В с. Іванківці Ічнянського р-ну народилася Любов Петрівна Пономаренко (1955), письменниця-прозаїк, членкиня Національної спілки письменників України, лауреатка премії ім. М. Коцюбинського та ряду інших літературних премій. Закінчила НДПІ імені М. В. Гоголя.

27 – В Чернігові народився Петро Миколайович Савицький (1895 – 1968), поет, географ, історик і мистецтвознавець, відомий на Чернігівщині громадський діяч початку XX ст. Помер у Празі.

30 – В с. Якубівка Чернігівського р-ну народився Ілля Петрович Сизий (1920 – 2012), завідувач отоларингологічного відділення обласної дитячої лікарні (1956 – 1983), організатор отоларингологічної служби в області, кандидат медичних наук (1978), автор понад 20-ти наукових праць.

Народився Олександр Петрович Моця (1950), археолог, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, керівник низки археологічних експедицій на Чернігівщині.